

 **Karolinska
Institutet**

Best practice Barn som far illa

Therese Kvist, specialisttandläkare, Odont. Dr.
Institutionen för odontologi
Avdelningen för pedodonti, Barntandvården
Barnskyddsteamet Stockholm

 **Karolinska
Institutet**

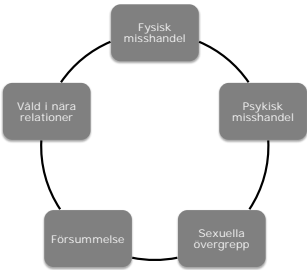
Anmälningsskyldighet

Socialtjänstlagen (2001:453)

[...] tandvårdspersonal är skyldiga att anmäla och lämna uppgifter till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa

 **Karolinska
Institutet**

Ett folkhälsoproblem

- Hälsoproblem
- Emotionella svårigheter
- Risktagande liv
- Ekonomiska kostnader

 **Karolinska
Institutet**

Våld i nära relationer

- våld mellan de vuxna
- barnen ser, hör, vet, drabbas

- 76 % kvinnor på kvinnojourer berättat om något tillfälle med skador i huvud-/halsområdet eller munnen
- 307 kvinnor som sökt sjukhusvård med traumatiska ansiktsskador
  - 36 % av kvinnorna uppgav våld från närstående
- Barn med kooperationsproblem har samband med att ha upplevt våld i hemmet

Huang et al. Ann Plast Surg. 1998; 41: 482-484
Nelms et al. J Dent Education 2004; 73: 490-498

 **Karolinska
Institutet**

Våld, mobbning, våld i nära relationer

- Ont i magen, huvudvärk, koncentrationssvårigheter, sömnproblem, ätstörningar, aggressioner

- Tandvärk
- Tandvårdsrädsla
- Dålig självupplevd tandhälsa
- Samarbetssvårigheter under tandbehandling
- Uteblivna besök
- Ej avhörda

Kling et al Acta Paediatr 2016; 105: 416-20
Randsalu och Laurell Acta Paediatr. 2018; 107(2): 301-306
Kobak et al Child Abuse Negl. 2018; 76: 518-523

 **Karolinska
Institutet**

Att behandla barn som upplevt våld

11-åring
samarbetssvårigheter, tandvårdsräd, karies
Uteblivande i långa perioder
Två permanenta tänder måste tas bort → Narkos

9-åring
samarbetssvårigheter, mycket tandvårdsräd, tandsten

Tidigare narkos för att extraktion primär tand
Inskolning till tandvård
Orosanmälan om förändrat beteende

Att behandla barn som upplevt våld

- Uteblivande, byte av klinik
- Antal lagningar
- Obehandlad karies
- Tandvårdsräd → inskolning och lustgas

Dental försummelse

.....då en förälder eller vårdnadshavare uppsätligt ej söker eller fullföljer en behandling nödvändig för att garantera en god oral hälsa som tillåter funktion och frihet från smärta och infektioner....

Kellog N. Pediatr Dent Ref Manual 2009: 31(6): 11

Dental funktionsnedsättning

Sjukdom eller trauma som påverkar barnets vardagliga liv eller välmående

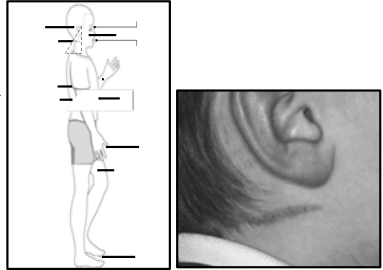
Tandvärk	➔	Sömn
Fraktur		Matintag
Infektion		Dryck
Feber		Leka
Svullnad		Koncentrera /Fokusera

AAPD Definition of dental disability. 2015/16:37(6): 14

Fysiskt våld

< 50 % skador i huvud-hals
2-10% intraoralt

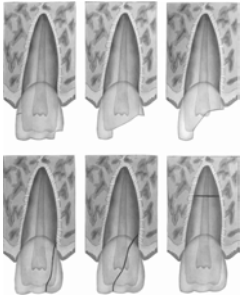
- Extraoralt
  - Bakom öronen
  - Kinder
- Mjukvävnadskador
- Luxationer
- Exartikulationer
- Frakturer
- Käkfrakturer

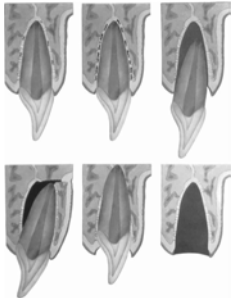
Wahlberg Child Abuse Negl. 2000; 24(4): 521-34
Ferreira et al. Dental Traumatology 2014; 30: 15-23
Andreasen JO et al. Fourth Edition 2007

Tänder kan skadas i hårdvävnad eller inom fästet i käkbenet

Frakturer

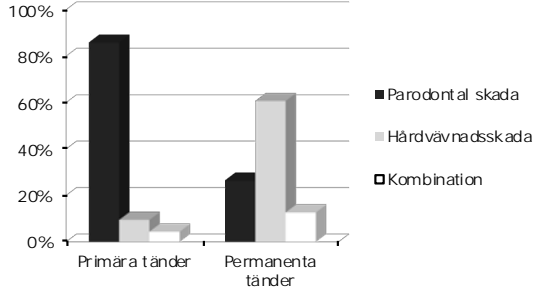

Luxationer

Andreasen JO et al. Textbook and Color Atlas of Traumatic Injuries to the Teeth. Fourth Edition 2007

Fördelning av de vanligaste skadorna

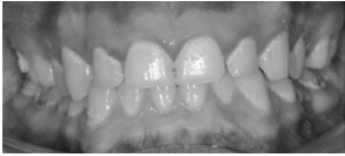

Tänder	Parodontal skada (%)	Hårdvävnadsskada (%)	Kombination (%)
Primära tänder	~90	~10	~0
Permanent tänder	~30	~65	~5

Lundberg et al 1987

Sexuella övergrepp

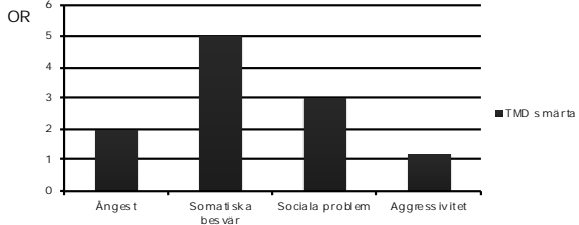
- Återbud/ombokningar
- Undviker helt tandvård
- Oro, ångest
- Tandköttinflammation
- Tandgnissling
- Käkledsproblem
- Karies
- Erosioner

Willumsen. Eur J Oral Sci. 2001;109:291-6.
Hays, Stanley. J Child Sex Abuse. 1996;5:65-74.

Hög stress ger ofta smärta kring käkleden

- 20% av skolungdomar tar regelbundet smärtsällande
- 20% har frånvaro från skolan > 1gång/månad

Kategori	OR
Ångest	2.0
Somatiska besvär	5.0
Sociala problem	3.0
Aggressivitet	1.2

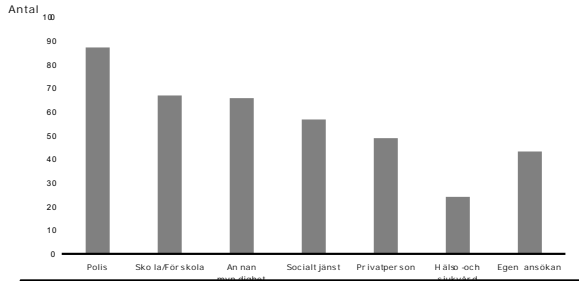
List T et al J Orofac Pain 1999;13:9-20
Ali-Khotani et al. J Headache Pain (2016) 17:30

Munhälsa och tandhälsobeteenden som indikator på annan problematik

Orosanmälningar från tandvården:

- Upprepade uteblivande
- Dental försummelse
- oftast barn med annan känd problematik (bland annat våld i hemmet)

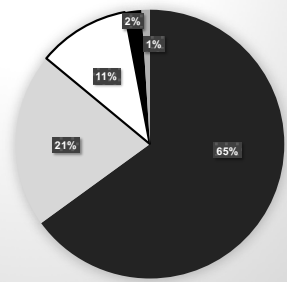

Kategori	Antal
Polis	85
Skola/förskola	65
Annat namn	65
Socialtjänst	55
Privatperson	45
Hälsa och sjukvård	25
Egen ansökan	45

Kvist T et al. Int J Paediatr Dent 2017;27:3-10

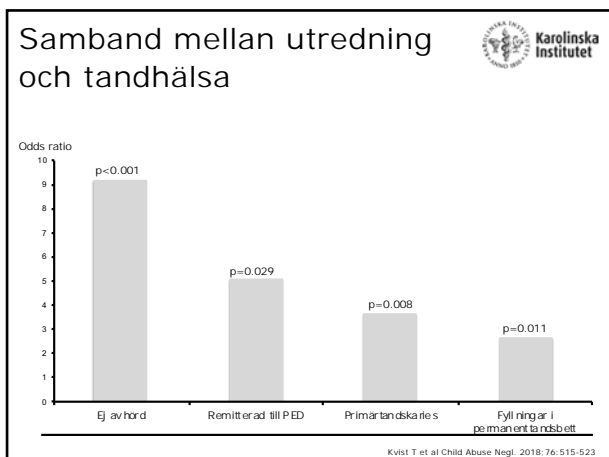
Vad dokumenterar vi?

Utredningar om barnmisshandel

Kategori	Procent
Försummelse/brist hos föräldrar	65%
Våld i hemmet	21%
Fysiskt våld	11%
Psykologiskt våld	2%
Sexuella övergrepp	1%

Kvist T et al Child Abuse Negl. 2018; 76:515-523

Bristande föräldraförmåga hos barn som utreds för våld och/eller övergrepp

- signifikant fler med bristande förmåga i gruppen som utreddes för någon form av barnmisshandel än hos kontrollerna (p<0.001)

1. Oförmåga/ovilja att prioritera barnets hälsa och utveckling
2. Kaos och brist på rutiner
3. Oförmåga/ovilja att engagera sig för vård, stöd och rekommendationer
4. Försummar basala behov

Baserat på: Conley, Children's Aid Societies (OACAS) Journal 2003; 47(3):16-22.

Kvist T et al Child Abuse Negl. 2018; 76:515-523

Ingen skillnad i traumatiska skador

- Vaga daganteckningar

Kvist T et al Child Abuse Negl. 2018; 76:515-523

Terapiplan

- Minska terapihindrande beteende
  - Vad är orsaken till dagens status?
    - Uteblivande
    - Rädsla
    - Kooperationssvårigheter
- Minska beteenden som ger fortsatt sjukdom
  - Varför kan de inte ändra sina vanor?
    - Kost
    - Oral hygien
- Öka förmåga till egenvård hemma
- Ta reda på vad de behöver för att klara av att hjälpa sitt barn
  - Hjälpmedel
  - Struktur
  - Rutin

...tandvårdspersonal har en outnyttjad potential för att förebygga och upptäcka bristande omsorg och övergrepp mot barn...

Nordiska Barnombudsmanen, 2009

Viktiga noteringar i journalen

- Patienten kommer med
- TRAUMAANAMNES: NÄR VAR HUR
- STATUS (dokumentation med extraorala foto).
- Extraoralt: (kåkled, huvud-hals, öron, mjukdelar)
- Intraoralt:
- Bifynd:
- DIAGNOSER:
- BEDÖMNING: Skadans utseende extraoralt samt intraoralt kan överensstämma med den beskrivna händelsen

Utformning av orosanmälan

Oro för Kims hälsa och tandhälsa på grund av familjens nuvarande situation

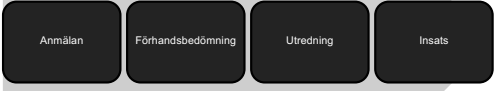
- Skadade tänder som inte återställs
- Övervakning av psykiska hälsan
- Kim har stressrelaterade besvär med återkommande magbesvär och verkar ta på sig ett stort ansvar för sin familj och syskon
- Tacksam för bedömning av familjens behov av insatser och er hjälp med att ge Kim tandvård

SIP
- samordnad individuell plan

Social barnvård

- familjeorienterat med en skyddsfunktion

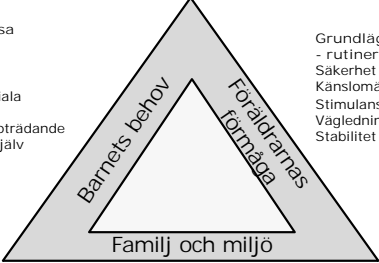
- Socialtjänst
  - Stöd- största delen av arbetet
  - Skydd

Barns Behov i Centrum

Hälsa
- tandhälsa
Utbildning
Utveckling
Identitet
Familj/sociala relationer
Socialt uppträdande
Klara sig själv

Grundläggande omsorg
- rutiner, struktur
Säkerhet
Känslomässig värme
Stimulans
Vägledning
Stabilitet

Familjens bakgrund
Nätverk
Boende

Ekonomi
Social integrering
Resurser i omgivningen

Slutsats

För barnens och den våldsutsattas bästa i fokus

- Ta reda på orsaken till sjukdom/beteende
- Samtal i enrum med förälder/barn
- Dokumentera
- SIP-samordnad individuell plan
- Erbjud hjälp att kontakta tandvården till våldsutsatt vuxen

